
PRISMA HANDWOORDENBOEK

FRANS-NEDERLANDS

NEDERLANDS-FRANS

In de reeks Prisma Handwoordenboeken verschijnen:

Nederlands

Engels (Engels-Nederlands/Nederlands-Engels in één band)

Duits (Duits-Nederlands/Nederlands-Duits in één band)

Frans (Frans-Nederlands/Nederlands-Frans in één band)

PRISMA HANDWOORDENBOEK

FRANS-NEDERLANDS NEDERLANDS-FRANS

Dr. Francine Melka

Drs. Frank Poels

Drs. Jan van Vliet

Prisma Woordenboeken en Taaluitgaven
Postbus 97
3990 DB Houten

Omslag en typografie: Marjan Gerritse, Amsterdam
Databasetechniek: Librios Ltd., London
Zetwerk: Cross Media Solutions, Alfabase, Alphen a/d Rijn
Druk: Bercker, Kevelaer
Eerste druk: 2008

Bewerkt door:
Frans-Nederlands: Dr. Francine Melka, Drs. Frans Poels, Drs.
Jan van Vliet
Nederlands-Frans: Dr. Francine Melka, i.s.m. Daniël Lemaire
Redactionele bijdrage m.b.t. het Belgisch-Frans: Dhr. A.
Surewaard, Brussel

© Uitgeverij Het Spectrum, 2008

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb. 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Opneming van een woord in dit woordenboek prejudicieert niet ten aanzien van het al of niet bestaan van merkenrechten op dat woord.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a database or retrieval system, or published, in any form or in any way, electronically, mechanically, by print, photoprint, microfilm or any other means without prior written permission from the publisher.

Ondanks al de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kan noch de redactie noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

ISBN 978 90 274 9089 6
NUR 627
www.prisma.nl

Voorwoord en verantwoording

Voor u ligt de tweede editie van het Prisma Handwoordenboek Frans-Nederlands en Nederlands-Frans. In een groter formaat dan de eerste editie Handwoordenboeken en nu twee delen in één band.

De reeks Prisma Handwoordenboeken is speciaal gemaakt voor mensen die de hedendaagse moderne talen in geschreven of gesproken tekst in nuance willen begrijpen en die zich actief schriftelijk en mondeling in een taal willen uitdrukken, of dat nu op school of bij studie is, op het werk of thuis. U zult merken dat de vele behandelde woorden en gebruiksvoorbeelden prima aansluiten bij uw behoefte. De typografie van de boeken biedt veel gebruiksgemak door duidelijke tekens en symbolen, en een vriendelijke opmaak.

Bedoeld voor een Nederlandstalig publiek kan het deel Frans-Nederlands vooral worden gezien als een begripwoordenboek, waarmee het dagelijkse Frans van nu in kranten (bv. *Le Monde*, *L'Observateur*), boeken (ook literaire boeken, modern en minder modern), op internet en tv begrepen kan worden. Het andere deel Nederlands-Frans kan vooral worden gezien als een productiewoordenboek, waaraan de gebruiker een prima hulp heeft bij het schrijven en praten in het Frans.

Na de intensieve bewerking en uitbreiding van het materiaal voor de eerste editie, was voor deze tweede editie een lichtere herziening en uitbreiding nodig. Daarin stonden weer de volgende punten centraal:

- het garanderen van een zo actueel mogelijk trefwoordenbestand; verouderde trefwoorden en betekenissen werden verwijderd.
- de betekenisprofielen zijn helder en toegankelijk
- het onderhouden van de grote hoeveelheid gebruiksvoorbeelden; alle semantische bijzonderheden en toepassingen van de woorden worden in vele duidelijke voorbeelden geïllustreerd. Deze voorbeelden zijn geplaatst onder de betreffende betekenis van het trefwoord.
- de context waarbinnen een woord of voorbeeld gebruikt kan worden is van groot belang; daartoe zijn er veel stijllabels gebruikt om aan te geven of een woord of voorbeeld formeel of informeel is, ouderwets of ironisch of beledigend enz.
- veel aandacht is gegaan naar het gebruiksgemak: tientallen handige kaderteksten door het hele boek heen geven taaltips of behandelen een wetenswaardig taalfact. Veel zg. valse vrienden worden verklaard.

Belangrijk punt in Frans-Nederlands is het teken * bij de h-woorden, bv. *le hollandais*, *la harpe*. Bij deze oorspronkelijk Germaanse woorden zijn de liaison en de élisie **niet** mogelijk: de 'e' of 'a' van het lidwoord *le* of *la* blijft. De élisie en liaison zijn wel mogelijk bij h-woorden zonder sterretje, woorden die oorspronkelijk uit het Latijn komen, bv. *l'homme*, *l'habitation*. De 'e' of 'a' van het lidwoord *le* of *la* verdwijnt.

In deze uitgave werd geen grammatica toegevoegd. Graag brengen wij twee relevante uitgaven onder uw aandacht: Prisma Basisgrammatica Frans en Prisma Grammatica Frans. Meer informatie vindt u op www.prisma.nl, waar u deze uitgaven ook kunt bestellen.

Het team van auteurs en redacteurs bestond uit moedertaalsprekers van het Frans en van het Nederlands. Moedertaalsprekers hebben telkens de hoofdrol gekregen in de keuze, beoordeling en redactie van de trefwoorden in hun moedertaal.

Over de auteurs

Francine Melka is Française en woont al ruim 25 jaar in Nederland. Zij heeft haar Master gehaald aan de Sorbonne, en is vervolgens gepromoveerd aan de Universiteit van Utrecht. Al jaren werkt zij als universitair docent en onderzoeker in de taalkunde, o.a. in de VS, bij de KUL in België, aan de Hogeschool van Tilburg (Fontys) en nu aan de Universiteit van Utrecht. Haar specialismen zijn lexicologie, lexicografie en vertalen.

Frans Poels was tot 2003 als docent Frans en Franse taalkunde werkzaam bij de Radboud Universiteit Nijmegen. Hij was coördinator van het facultaire specialisatieprogramma vertalen, lid van het Bestuur van de Snevt (Stichting nationale examens voor vertalers en tolken) en medeoprichter van een vertaal- en tolkbureau voor tweetalige, beëdigde academici.

Jan van Vliet was vanaf 1961 docent Frans in het voortgezet onderwijs en van 1973 tot 2001 docent-opleider Frans aan de Hogeschool Rotterdam. Vele jaren was hij examinator bij de staatsexamens Mo-A en tolk-vertaler Frans. Sinds 1991 runt hij een eigen vertaalbureau en verleent hij tolkdiensten, als zodanig geaccrediteerd in 2005. Daarnaast is hij studieleider Frans bij de Hogeschool West-Nederland voor vertaler en tolk en is hij voorzitter van de landelijke subcommissie vertaler Frans van de Snevt.

Bijzondere dank gaat uit naar Daniel Lemaire, ex-beëdigd vertaler te Hilversum. Van zijn opmerkingen bij de eerste editie van Nederlands-Frans is met graagte gebruikgemaakt.

de Prisma redactie

Bijzondere dank ben ik verschuldigd aan drie personen: Sander Bekkers en Drs. Hanny Demeersseman van de Uitgeverij het Spectrum, en Prof. Dr. Martin Everaert van het Research Institute Uil-OTS van de Universiteit van Utrecht.

Francine Melka

Lijst van tekens en afkortingen

±	ongeveer hetzelfde	<u>demogr</u>	demografie
&	enzovoort; en	<u>dial</u>	dialect
/	scheidt woord(groep)en die onderling verwisselbaar zijn	<u>dicht</u>	dichterlijk
~	vervanging van het trefwoord	<u>dierk</u>	dierkunde
②	betekenisnummer	<u>econ</u>	economie
I, II, etc.	aanduiding van woordsoort	<u>eff</u>	effectenhandel
	nadere specificering van vertaling	<u>elek</u>	elektrotechniek
[...]	grammaticalia	<u>euf</u>	eufemisme
★	begin gebruiksvoorbeeldzin	<u>fig</u>	figuurlijk
▼	begin idioomvoorbeeldzin	<u>filos</u>	filosofie
→	zie:	<u>fin</u>	financiën
*	geen liaison en geen élisie	<u>fon</u>	fonetiek
<i>aanw vnw</i>	aandwijzend voornaamwoord	<u>form</u>	formeel
<i>achterv</i>	achtervoegsel	<u>fotogr</u>	fotografie
<u>adm</u>	administratie	<i>Fr</i>	Frans
<i>afk</i>	afkorting	<i>fut</i>	futur, toekomstige tijd
<u>Afr</u>	Afrika	GB	Groot-Brittannië
<u>agr</u>	agrarische term	geb wijs	gebiedende wijs
alg	(in het) algemeen	<u>gen</u>	genetica
Am	in VS, Amerikaans	<u>geo</u>	geografie, geologie
<u>anat</u>	anatomie	<u>geom</u>	geometrie
<u>Arab</u>	Arabisch	<u>geringsch</u>	geringschattend
<u>archeol</u>	archeologie	<u>gesch</u>	geschiedenis
<u>archit</u>	architectuur	<u>godsd</u>	godsdienst
<u>argot</u>	argot, jargon, groepstaal	<u>gramm</u>	grammatica
<u>astrol</u>	astrologie	<u>handel</u>	handelsterm
<u>astron</u>	astronomie	<u>herald</u>	heraldiek, wapenkunde
<u>audiovis</u>	audiovisueel	<i>hulpww</i>	hulpwerkwoord
<u>auto</u>	automobilisme; wegverkeer	iem.	iemand
<u>autosp</u>	autosport	iems.	iemands
<u>Belg</u>	Belgisch Frans	<u>inf</u>	informeel
<i>betr vnw</i>	betrekkelijk voornaamwoord	<i>inf.</i>	indefinitief
<i>bez vnw</i>	bezittelijk voornaamwoord	<u>iron</u>	ironisch
<u>beurs</u>	beursterm	<u>Isr</u>	Israëlsch
<u>bijbel</u>	bijbelse term, uitdrukking	<u>jur</u>	juridisch
<i>bijw</i>	bijwoord	<u>kaartsp</u>	kaartspelen
<u>bilj</u>	biljarten	<i>koppelww</i>	koppelwerkwoord
<u>biochem</u>	biochemica	<i>lidw</i>	lidwoord
<u>biol</u>	biologie	<i>Lat</i>	Latijn
<i>bnw</i>	bijvoeglijk naamwoord	<u>lett</u>	letterlijk
<u>boekh</u>	boekhouden	<u>letterk</u>	letterkunde
<u>bot</u>	botanisch, plantkundig	<u>luchtvy</u>	luchtvaart
<u>bouwkw</u>	bouwkunst	<i>m</i>	mannelijk
<u>Can</u>	vooral in Canada	<u>med</u>	medische term
<u>chem</u>	chemie, scheikunde	<u>meetk</u>	meetkunde
<u>comput</u>	computerterm	<u>meerv.</u>	meervoud
<u>culin</u>	culinaire	<u>metafor</u>	metaforisch
		<u>meteor</u>	meteorologie

<u>microbiol</u>	microbiologie	<u>veet</u>	veeteelt
<u>mil</u>	militaire term	<u>verk.</u>	verkorting
<u>muz</u>	muziek	<u>vero</u>	verouderd
<i>m-v</i>	mannelijk of vrouwelijk	<u>verz</u>	verzekeringswezen
<i>mv</i>	meervoud	<i>vnw</i>	voornaamwoord
<u>nat</u>	natuurkunde	<i>voegw</i>	voegwoord
<i>onbep vnw</i>	onbepaald voornaamwoord	<u>vogelk</u>	vogelkunde
<u>onderw</u>	onderwijs	<i>volt. deelw.</i>	voltooid deelwoord
<i>onoverg</i>	onovergankelijk werkwoord	<i>voorv</i>	voorvoegsel
<u>onr goed</u>	onroerend goed	<i>vz</i>	voorzetsel
<i>onver</i>	onveranderlijk, onverbuigbaar	<u>vulg</u>	vulgaar
<i>o.t.t.</i>	onvoltooid tegenwoordige tijd	<i>wederk</i>	wederkerend
<i>o.v.t.</i>	onvoltooid verleden tijd	<u>wetensch</u>	wetenschap
<i>overg</i>	overgankelijk werkwoord	<u>wisk</u>	wiskunde
<u>paardensp</u>	paardensport	<i>ww</i>	werkwoord
<u>paleo</u>	paleontologie	<i>znw</i>	zelfstandig naamwoord
<i>pers vnw</i>	persoonlijk voornaamwoord	<u>zoöl</u>	zoölogie
<u>pej</u>	pejoratief, negatief	<u>Zwits</u>	vooral in Zwitserland
<u>plantk</u>	plantkunde		
<u>pol</u>	politieke term		
<u>post</u>	posterijen		
<u>Prot</u>	protestant		
<u>psych</u>	psychologie		
<u>region</u>	regionaal		
<u>rekenk</u>	rekenkunde		
<u>RK</u>	rooms-katholiek		
<u>RTV</u>	radio, televisie		
<i>samentr</i>	samentrekking		
<u>scheepv</u>	scheepvaart, marine		
<u>scheik</u>	scheikunde		
<u>scherts</u>	schertsend		
<u>schrijft</u>	schrijftaal		
<u>sci-fi</u>	science-fiction		
<u>sociol</u>	sociologie		
<u>sp</u>	sport en spel		
<u>stat</u>	statistiek		
<i>subj.</i>	subjonctif		
<u>taalk</u>	taalkunde		
<u>tandheelk</u>	tandheelkunde		
<u>techn</u>	technische term		
<u>telec</u>	telecommunicatie		
<i>telw</i>	telwoord		
<u>theat</u>	theater		
<u>theol</u>	theologie		
<i>tsw</i>	tussenwerpsel		
<u>TV</u>	televisie		
<u>typ</u>	typografie		
<u>univ</u>	universiteit		
<i>v</i>	vrouwelijk		
<i>v.</i>	van		
<i>v.d.</i>	van de		
<i>v.e.</i>	van een		

horloge *v* (grote) klok ★ *☞ parlante* (telefonische) tijdmelding ★ *~ murale* wandklok ★ *~ électrique* elektrische klok ★ *~ biologique* biologische klok ★ *~ du clocher / de la gare* toren- / stationsklok ★ *être réglé comme une ~* een zeer geregeld leven leiden

tildes vervangen de vorm van het trefwoord

horloge

L'horloge is niet het kleine klokje om je pols dat wij in het Nederlands 'horloge' noemen. Het Franse woord **la montre** wordt daarvoor gebruikt.

kaderteksten met wetenswaardigheden over betekenis, stijl en grammatica

horloger, horlogère *v* **I** m klokkenmaker, horlogemaker, horlogeverkoopster ★ *~ bijoutier* juwelier **II** *bnw* klokken-, horloge- ★ *industrie horlogère* klokkenindustrie

trefwoorden en eventuele varianten zijn vet gedrukt

* **hors** *vz* **I** *buiten* ★ *habiter ~ de la ville* buiten de stad wonen ★ *sauter ~ de l'eau* uit het water springen ★ *être projeté ~ d'un véhicule* uit een voertuig geslingerd worden ★ *mettre qn ~ de combat* iem. buiten gevecht stellen ★ *inf être ~ du coup* nergens vanaf weten ★ *~ d'ici!* eruit!, ga weg! ★ *il est ~ de doute* qu'il viendra hij komt ongetwijfeld **II** *buiten*, niet betrokken in ★ *modèle ~ série* model dat niet in serie gemaakt wordt ★ *talent ~ pair / ~ classe* ongeëvenaard / uitmuntend talent ★ *être ~ d'atteinte* buiten bereik zijn ★ *être ~ de danger* buiten gevaar zijn ★ *être ~ de soi* buiten zichzelf zijn ★ *être ~ d'usage / ~ service* afgedankt zijn, onbruikbaar zijn, buiten gebruik zijn ★ *être ~ de prix* erg duur, onbetaalbaar zijn ★ *c'est ~ de propos* het komt op een ongelukkig ogenblik, het is ongepast ★ *être ~ concours* buiten mededinging zijn

open sterretje * bij woorden in de letter H geeft aan dat de h vooraan in dit woord geen liaison en élisie toestaat

duidelijke betekenisordering met cijfers in zwarte bolletjes

* **hors-bord** *m* [onver] (boot met) buitenboordmotor

* **hors-concours** *m* [onver] deelnemer buiten mededinging

grammaticalia staan tussen [...]

* **hors-d'œuvre** *m* [onver] hors-d'œuvre, koud voorgerecht ★ *servir qc en ~* iets als hors-d'œuvre serveren

* **hourra** **I** *tsw* hoera! ★ *hip, hip, hip, ~* hiep, hiep, hiep, hoera **II** *m* gejuich, hoera ★ *pousser des ~s* kreten van vreugde en toejuiching slaken

Romeinse cijfers markeren het begin van een nieuwe woordsoort

hourvari *m* [dicht] tumult

onderstreepte labels geven stilistische of dialectale informatie

* **house** *bnw* *☞* **house music** house(muziek)

* **house-boat** *m* woonboot

pijltjes verwijzen naar een ander trefwoord

* **house music** *v* housemuziek

PRISMA HANDWOORDENBOEK
FRANS-NEDERLANDS

A

a¹ m letter a ★ *a comme Anatole* de a van Anton
★ *tout raconter de a à z* alles van a tot z / van begin tot eind vertellen ★ *prouver par a + b que qc est vrai* duidelijk bewijzen dat iets waar is

a² ww [o.t.t. van avoir] ★ *il / elle a* hij / zij heeft → avoir

à vz [au [= à + le], à la, aux [= à + les]] ❶ 'richting' in, op, bij, naar, tot, voor ★ *je vais à Paris* ik ga naar Parijs ★ *il demeure à Rouen* hij woont in Rouen ★ *je suis à la maison / au bureau* ik zit thuis / op het kantoor ★ *déménager à Lyon* verhuizen naar Lyon ★ *il a été tué à Austerlitz* hij is gesneuveld bij Austerlitz ★ *il habite à deux pas d'ici* hij woont hier vlak bij ★ *elle était assise à la fenêtre* zij zat bij het raam ★ *être allongé au soleil* in het zonnetje liggen ★ *ils habitent au troisième étage* zij wonen op de derde verdieping ★ *Lille se trouve à deux cents km de Paris* Rijsel ligt op 200 km van Parijs ★ *à deux mètres de lui* twee meter van hem af ★ *à quelques pas de là* op enige passen daarvandaan ★ *il a les larmes aux yeux* hij heeft tranen in de ogen ★ *avoir mal à la tête* hoofdpijn hebben ❷ tijdsbepaling ★ *à midi* om twaalf uur ★ *à demain! / à tout à l'heure!* tot morgen! / tot straks! ★ *à ce soir* tot vanavond ★ *le 6 mai au soir / au matin* 6 mei in de avond / in de ochtend ★ *de trois heures à neuf heures* van 3 tot 9 uur ★ *à Pâques* met Pasen ★ *au printemps* in de lente ★ *à vingt ans* op zijn (haar &) twintigste jaar, op twintigjarige leeftijd ★ *à deux heures de Paris* twee uur rijden van Parijs ★ *à mon retour* bij mijn terugkeer ★ *faire du 100 km à l'heure* 100 km per uur rijden ★ *à trois semaines de la conférence* drie weken voor de conferentie ★ *remettre au lendemain* tot de volgende dag uitstellen ★ *emprisonner qn à vie / à perpétuité* iem. levenslang opsluiten ❸ middel / instrument / manier ★ *à trois pour cent* tegen drie procent ★ *l'homme aux lunettes* de man met de bril ★ *à la nage* al zwemmend ★ *à la française* op zijn Frans ★ *marcher à reculons* achteruitlopen ★ *pêcher à la ligne* hengelen ★ *dessiner à la plume* met de pen tekenen ★ *déjeuner à vingt euros* voor 20 euro lunchen ★ *à deux / à quatre mains* tweehandig / vierhandig ★ *aller à pied / à bicyclette* te voet gaan / te fiets gaan ★ *poulet grillé au four* kip die in de oven gegrild is ★ *cuire au gaz / à l'électricité* op gas / elektrisch koken ★ *c'est écrit à la plume* het is met de pen geschreven ★ *se chauffer au gaz* zijn huis met gas verwarmen ★ *je vous le fais à ce prix* ik maak het voor u voor die prijs ★ *payer à la semaine* per week betalen ★ *ils vivent à 10 dans cette maison* ze wonen met z'n tien in dat huis ❹ eigendom, doel ★ *ce livre est à moi* dit boek is van mij ★ *acheter qc à qn* iets van (voor) iem. kopen ★ *il écrit à sa femme* hij schrijft (aan) zijn vrouw

★ *c'est à vous de jouer* het is aan u, het is uw beurt
★ *c'est gentil à vous de dire cela* 't is aardig van u om dat te zeggen ★ *il n'est bon à rien* hij deugt nergens voor ★ *une lettre à poster* een brief om op de bus te doen ★ *prêt à partir* gereed om te vertrekken
★ *difficile à traduire* moeilijk te vertalen ★ *s'appliquer à comprendre* zijn best doen om te begrijpen
★ *inviter à dîner* ten eten vragen ★ *apprendre à lire* leren lezen ★ *une cave à vins* wijnkelder ★ *une cuiller à potage* soeplepel ★ *un verre à vin* een wijnglas
★ *une chambre à coucher* een slaapkamer ★ *le moulin à vent* de windmolen ★ *la chasse au lion* de leeuwenjacht ★ *crier au feu* brandalarm slaan
★ *maison à vendre* huis te koop ★ *c'est à mourir de rire* het is om je dood te lachen ★ *difficile à comprendre* moeilijk te begrijpen ★ *c'est à prendre ou à laisser* het is take it or leave it ★ *vous êtes à plaindre* u bent te beklagen

A afk ❶ (ampère) ❷ (autoroute v) autoweg ★ *l'A6 est l'autoroute du soleil* de A6 is de 'autoroute du soleil'
❸ als symbool ★ *papier de format A3, A4 ou A5* papierformaat A3, A4 of A5

A.A. afk (Alcooliques Anonymes) AA <Anonieme Alcoholisten>

abaissement m ❶ verlagings ★ *~ de l'âge de la retraite* verlagings van de pensioengerechtigde leeftijd ★ *~ du taux d'intérêt* verlagings van de rente(voet)
❷ daling ★ *wisk ~ de la perpendiculaire* het neerlaten van de loodlijn

abaisser l overg ❶ lett verlagen, laten zakken, neerlaten ★ *~ un store* een rolruik naar beneden draaien ★ *wisk ~ une perpendiculaire* een loodlijn neerlaten ★ *~ un chiffre* een cijfer bijhalen ❷ fig verminderen, vernederen, kleineren, ondermijnen ★ *~ une puissance / un peuple* een grootmacht / een volk vernederen **II** wederk **s'abaisser** ❶ aflopen, dalen, zakken ★ *le terrain s'abaisse* het terrein loopt af ❷ zich verlagen, zich vernederen (à tot) ★ *fig je ne veux pas m'~ à demander de l'aide* ik wil niet op mijn knieën om hulp vragen

abajoue v wangzak <v. dier>

abandon m ❶ (het) verlaten ★ *l'~ du domicile conjugal* het verlaten van de echtelijke woning ❷ overgave, (het) afstand doen ★ *il y a eu de nombreux ~s dans cette étape* in die etappe gaven er velen op ★ *l'~ d'un droit* het afstand doen van een recht ★ *une maison / un terrain à l'~* verwaarloosd huis, braakliggend terrein ❸ ongedwongenheid ★ *avec une expression d'~ sur le visage* een ongedwongen uitdrukking op het gezicht

abandonner l overg verlaten, afschrijven, in de steek laten, overdragen ★ *~ qn* iem. in de steek laten / afschrijven ★ *~ ses enfants* zijn kinderen in de steek laten ★ *~ ses biens* afstand doen van zijn bezittingen ★ *~ le pouvoir* de macht overdragen ★ *~ son poste* zijn baan opgeven ★ *~ qn à son triste sort* iem. aan zijn treurig lot overlaten ★ *le coureur abandonne* de renner geeft het op **II** wederk

s'abandonner zich overgeven (à aan), zich laten gaan, zich ontspannen ★ *s'~ au désespoir* zich overgeven aan gevoelens van wanhoop ★ *s'~ à la facilité* toegeven aan gemakzucht ★ *s'~ aux larmes* zijn tranen de vrije loop laten ★ *elle s'abandonna dans les bras de sa mère* ze liet zich in haar moeders armen vallen

abaque **m** ① bouwkw abacus, telraam ② wisk grafiek

abasourdi *bnw* verbijsterd

abasourdi *overg* verdoven (door geluid), verbijsteren ★ *ces dernières nouvelles l'ont abasourdi* dit laatste nieuws heeft hem verbijsterd

abasourdissant *bnw* ① oorverdovend ② verbijsterend (van bericht, nieuws)

abâtardir *wederk* **s'abâtardir** degenereren (bijv. van ras)

abat-jour *m* [onver] ① lampenkap ② lichtopening

abats *m* *mv* slachtafval, orgaanvlees (hart, lever, nieren enz.)

abat-son *m*, **abat-sons** *m* *mv* galmbord, klankbord (in klokkentoren)

abattage *m* ① (het) vellen (v. bomen), (het) hakken (v. bomen) ★ *procéder à l'~ des arbres* overgaan tot het vellen van de bomen ② (het) slachten (v. dieren) ③ (het) winnen (v. erts) ★ *vente à l'~* opruiming, verramsing ★ *fig ce reporter a de l'~* deze reporter is levendig / boeit

abattant *m* uitklapblad ★ *l'~ de la cuvette des toilettes* de klep van de closetpot

abattement *m* ① aftrekpost, aftrek, vermindering ★ *un ~ à la base* belastingvrije voet ② uitputting ③ moedeloosheid ★ *être dans un état profond d'~* erg terneergeslagen zijn

abattis *I m* gevelde bomen **II** *mv* ① afval van gevelgelte ② *inf* poten (armen en benen)

abattoir *m* slachthuis ★ *fig envoyer tout un régiment à l'~* een heel regiment slachtofferen

abattre *I overg* ① neerslaan, omverwerpen, verslaan, afmaken, neerschieten, slachten (dier), vellen, omhakken (boom), afslaan (het hoofd), afbreken, slechten (gebouw) ★ *~ un avion* een vliegtuig neerhalen ★ *c'est l'homme à ~* dat is de man die moet worden verslagen ★ *petite pluie abat grand vent* een goed woord vindt een goede plaats ② delven (van steenkool) ③ *fig* afdoen (werk), afleggen (afstand) ★ *~ de la besogne* keihard werken ④ ontmoedigen, terneerslaan, vernederen, fnuiken (trots), doen bedaren (woede), uitputten (krachten) ★ *la maladie l'a abattu* de ziekte heeft hem verzwakt / uitgeput ★ *~ son jeu* zijn kaarten op tafel leggen, kleur bekennen ★ *ne pas se laisser ~* zich niet laten ontmoedigen **II** *wederk* **s'abattre** ★ *s'~ sur* neervallen, neerkomen, neerstrijken (v. vogels), zich werpen (storten), gaan liggen (v. wind) ★ *l'orage s'abat sur la ville* het onweer barst los boven de stad ★ *la douleur s'abat sur lui* het leed treft hem

abattu *bnw* ① verzwakt ② ontmoedigd ③ neergelaten ④ verdrietig ★ *à bride ~e* spoorsslags

★ *un avion ~ en plein vol* uit de lucht

gehaald / geschoten vliegtuig
abat-vent *m*, **abat-vent(s)** *m* *mv* windscherm, schoorsteenkap

abat-voix *m* [onver] klankbord, kap (v. preekstoel)

abbatial *I bnw*, **abbatiaux** *m* *mv* van de abt, van de abdis, tot de abdij behorend ★ *une église ~e*
abbijkerk **II** *v* abdijkerk

abbaye *v* abdij

abbé *m* ① algemene titel voor geestelijke, eerwaarde ② abt ★ *Monsieur l'~* eerwaarde

abbesse *v* abdis

abc *m* ① alfabet ② grondbeginselen ★ *l'~ du métier* grondbeginselen van een vak ★ *l'~ d'une science* grondbeginselen van een wetenschap

abcès *m* abces, ettergezwel ★ *un ~ chaud* acuut abces ★ *un ~ froid* koud abces ★ *crever un ~* een abces opensnijden ★ *fig crever l'~* een eind maken aan de misstand

abdication *v* ① neerlegging van een ambt, troonsafstand ② afstand, onderwerping ★ *l'~ de ses ambitions* het afzien van zijn ambities

abdiquer *I overg* ① neerleggen, afstand doen van ② afzien van, (het) opgeven ★ *~ la couronne* afstand doen van de troon **II** *onoverg* ★ *la reine abdique en faveur de son fils* de koningin treedt af ten gunste van haar zoon

abdo *inf*, **abdos** *m* *mv* *afk* (abdominaux) buik- ★ *sp faire des ~s* buikspieroefeningen doen

abdomen *m* ① onderbuik ② achterlijf (v. insecten)

abdominal, **abdominaux** *m* *mv* *I* *bnw* v.d. onderbuik, buik- **II** *m* ★ *faire des abdominaux* buikspieroefeningen doen

abducteur *bnw* afvoerend ★ *un muscle ~* afvoerende spier, abductor

abécédaire *m* abc-boekje (eerste leesboek(je))

abeille *v* bij ★ *une ~ ouvrière* werkbij ★ *une piqûre d'~* bijensteek ★ *des nids d'~s* bijenesten

aberrant *bnw* ① afwijkend ② waanzinnig, absurd ★ *cette idée est ~e*! dat idee is waanzinnig ★ *taalk* *une forme de mot ~e* afwijkende woordvorm

aberration *v* ① afdwaling, afwijking, aberratie (van het licht) ★ *une ~ chromatique* chromatische afwijking ② verdwazing, dwaasheid, absurditeit ★ *une ~ mentale* verstandsverbijstering

abêtir *I overg* dom maken, afstompen ★ *~ un enfant* een kind afstompen **II** *wederk* **s'abêtir** dom worden

abêtissement *m* afstomping

abhorrer *form* *overg* verafschuwen, verfoeien ★ *il est*

abhorré de tous iedereen verafschuwt hem

abîme *m* afgrond, (peilloze) diepte, *fig* kloof ★ *être au bord de l'~* aan de rand van de afgrond staan ★ *un ~ de misère* poel van ellende ★ *un ~ de science* iem. die zeer veel weet ★ *creuser un ~* een kloof slaan ★ *le temps a creusé un ~ entre eux* de tijd heeft voor hen verwijdering tussen hen gezorgd ★ *elle était plongée dans un ~ de réflexion* ze was volledig in gedachten verzonken ★ *une structure de récit / de film en ~*

droste-effect in de structuur van verhaal / film (repetierend effect)

abîmer *I* overg bederven, vernietigen, kapotmaken

★ inf ~ *qn* iem. flink toetakelen ★ inf *il lui a abîmé* *le portrait* hij heeft hem / haar op 't gezicht getimmerd **II** *wederk s'abîmer* bederven ★ *s'~ (dans)* wegduiken in, verzinken in ★ *form l'avion s'est abîmé dans la mer* het vliegtuig is in zee gestort ★ *fig s'~ dans ses réflexions* geheel in gedachten verzinken

abiotique *bnw* levenloos, anorganisch, abiotisch ★ *les grands fonds marins ne sont pas ~s* in de diepzee is leven aanwezig / mogelijk ★ *un milieu ~* een milieu waarin geen leven mogelijk is

abject *bnw* laag, gemeen, verachtelijk, nietswaardig, vuig, abject (van gedrag, persoon)

abjection *v* laag-, vuigheid ★ *vivre dans l'~* een verachtelijk leven leiden

abjuration *v* ❶ afzwering ★ *l'~ d'une doctrine* het herroepen van een leer ❷ verzaking

abjurer *overg* afzweren ★ *il a abjuré sa foi* hij heeft zijn geloof afgezworen

ablater *techn overg* vervluchtigen, vergassen

ablatif *taalk m* ablatief, zesde naamval

ablation *med v* wegnemen, (v. ziek deel) ablatie

ablette *v* alvertje, panharing (zoetwatervis)

ablution *v* ❶ ablutie, handwassing ★ *faire ses ~s* zich (snel) wassen / even toilet maken ❷ rituele afwassing

abnégation *v* zelfverloochening, zelfopoffering ★ *un esprit d'~* opofferingsgezindheid ★ *un acte d'~* een daad van zelfverloochening

ABO *bnw* ★ *biol système ABO* ABO-systeem (bloedgroepen)

aboiement *m* geblaf, geschreeuw ★ *fig pej les ~s de la critique* het geschreeuw van de critici

aboïs *m mv* ❶ doodsnood (v. opgejaagd dier)

❷ wanhopige situatie ★ *être aux ~s* ten einde raad zijn

abolir *overg* afschaffen, opheffen (v. wet) ★ *la peine de mort a été abolie en France en 1981* de doodstraf is in Frankrijk in 1981 afgeschaft

abolition *v* afschaffing, opheffing ★ *l'~ de la peine de mort* afschaffing van de doodstraf

abolitionnisme *m* abolitionisme, streven naar afschaffing (bijv. van slavernij)

abolitionniste *I m-v* voorstander van afschaffing (slavernij, wetten, principes) **II** *bnw* abolitionistisch

abominable *bnw* afschuwelijk ★ *l'~ homme des neiges* de verschrikkelijke sneeuwman, **abominablement** *bijw* verschrikkelijk ★ *elle cuisine ~ment* zij kookt afschuwelijk slecht / erbarmelijk

abomination *v* ❶ afschuw ❷ afschuwelijke daad ★ *avoir qn / qc en ~* een afschuwelijke hekel hebben aan iem. / iets ★ *dire des ~s* afschuwelijke dingen zeggen

abominer *overg form* verafschuwen

abondamment *bijw* overvloedig ★ *se servir ~* zich

uitvoerig bedienen ★ *elle en a parlé ~* ze heeft het er uitvoerig over gehad ★ *saigner ~* hevig bloeden

abondance *v* overvloed, weelde, rijkdom (*de* aan) ★ *il y avait de la nourriture en ~* er was voedsel in overvloed ★ *vivre dans l'~* in welstand leven ★ *une corne d'~* hoorn van overvloed ★ *les années d'~* de vette jaren, de jaren des overvloeds ★ *une société d'~* welvaartsstaat ★ *parler avec ~* vlot spreken ★ *form parler d'~* voor de vuist spreken

abondanciste *econ m-v* aanhanger v.d. leer v.d. overvloed

abondant *bnw* ❶ overvloedig ★ *une nourriture ~e* ruim voldoende voedsel ★ *une chevelure ~e* weelderige haardos ❷ rijk (*en* aan) ★ *une région ~e en produits de toutes sortes* streek die rijk is aan allerlei producten ★ *l'écoulement de sang est ~* er is sterk bloedverlies

abondement *m* (salaris)toeslag

abonder *onoverg* ❶ overvloedig voorkomen, talrijk zijn ★ *ce pays abonde en céréales* dit land is rijk aan graan ★ *il abondait dans mon sens* hij was het volstrekt met me eens ❷ **abonder en** in overvloed hebben ★ *ce texte abonde en citations* deze tekst wemelt van de citaten

abonné *m, abonnée v* abonnee ★ inf *il est aux ~s absents, lui!* die kun je lang zoeken!

abonnement *m* abonnement (à op) ★ *avoir / prendre / résilier un ~* een abonnement hebben / nemen / opzeggen

abonner *I overg* abonneren (à op) **II** *wederk*

s'abonner zich abonneren (à op)

abord *m* (be)nadering, toegang ★ *au premier (de prime, dès l'~)* van het eerste ogenblik af, al dadelijk ★ (*tout*) *d'~* onmiddellijk, eerst, vooreerst, aanvankelijk ★ *d'~ tout le monde* *sait que...* iedereen weet toch, weet immers, weet trouwens dat... ★ *d'un ~ facile* minzaam, gemakkelijk te benaderen ★ *d'~, moi, je n'aime pas les épinars* ik houd overigens niet van spinazie, **abords** *mv* omgeving, omtrek ★ *les ~s de la ville* omgeving ★ *aux ~s de la soixantaine* om en bij de zestig

abordable *bnw* ❶ toegankelijk ❷ redelijk, niet duur ★ *prix ~* schappelijke prijs ★ *mon père n'est pas ~ aujourd'hui* mijn vader is vandaag niet te spreken (te krijgen)

abordage *m* ❶ aanvaring ❷ (het) enteren ★ *à l'~!* enteren!

aborder *I overg* ❶ aanvaren, scheepv enteren ❷ bereiken ❸ aanspreken ❹ aansnijden ★ *~ qn dans la rue* iem. aanspreken op straat ★ *~ une montagne par la face sud* een berg via de zuidkant benaderen ★ *~ un virage* een bocht aansnijden ★ *~ une question* een kwestie aanroeren ★ *elle s'est fait ~ par un inconnu* ze heeft zich laten benaderen door een onbekende **II** *onoverg* landen ★ *~ dans une île* op een eiland belanden **III** *wederk s'aborder* ❶ elkaar aanspreken ❷ op elkaar aanvallen ❸ tegen elkaar stoten

aborigène I *bnw* inheems II *m* inboorling

abortif I *bnw*, **abortive** v ① onvoldragen

② vruchteloos ③ abortus opwekkend ★ *la pilule abortive* de abortuspil II *m* abortus opwekkend middel

aboucher I *overg* verbinden, fitten ★ *des tuyaux* buizen verbinden II *wederk* **s'aboucher avec** zich in verbinding stellen met (met minder goede bedoelingen)

abouler *argot overg* ① dokken ② geven ★ *aboule le fric!* kom op met de poen!

aboulie *psych* v willoosheid, besluiteloosheid

aboulisque *psych bnw* willoos

about *techn* *m* pen

aboutier *techn overg* verbinden

aboutir *onoverg* ① uitlopen, uitkomen ② grenzen (à aan) ③ komen tot, bereiken ④ *fig* uitlopen, uitdraaien (à op) ⑤ gelukken, slagen, tot iets leiden, resultaat hebben ★ *ne pas ~ afketsen* ★ *un projet abouti* succesvol afgesloten project ★ *une tentative aboutie* geslaagde poging ⑥ **aboutir à** uitkomen bij, uitlopen op ★ *le chemin aboutit à la mer* de weg komt uit bij de zee

aboutissants *m mv* ★ *les tenants et les ~ d'une affaire* wat met een zaak verband houdt, het fijne van de zaak, de ins en de outs

aboutissement *m* uitkomst, resultaat

aboyer *onoverg* ① blaffen ★ *se mettre à ~ aanslaan* ★ *chien qui aboie ne mord pas* blaffende honden bijten niet ② *fig* schreeuwen, uitvaren (à, après, contre tegen)

aboyer *m* ① blaffer ② *fig* schreeuwer

abracadabra *m* abracadabra

abracadabrante *bnw* doldwaas, onbegrijpelijk (bijv. van verhaal)

abrasif I *m* schuurmiddel II *bnw*, **abrasive** v schuur-

abrasion v afschuring ★ *le détartrage des dents par ~* tandsteenverwijdering d.m.v. polijsten

abréaction *psych m* (het) afreageren, katharsis (emotionele ontlasting)

abrége *m* uittreksel ★ *en ~ in 't kort* ★ *un ~ de grammaire* grammaticaal compendium / overzicht ★ *écrire un mot en ~* een afkorting gebruiken

abrégement, **abrégement** *m* verkorting (woord)

abréger *overg* verkorten, afkorten ★ *abrégeons! venez-en au fait!* laten we het kort maken! kom ter zake!

abreuver I *overg* ① laten drinken (v. dier) ② overstelpen, (door)drinken (de met) ★ *~qn d'injures* iem. met verwijten overladen ★ *techn ~ un mur de peinture* een muur in de grondverf zetten II *wederk* **s'abreuver** overvloedig drinken, zijn dorst lessen

abreuvoir *m* ① drenkplaats, wed ② drinkbak

abréviatif *bnw*, **abréviative** v afkortings- ★ *un signe ~* afkortingsteken

abréviation v afkorting (woord)

abri *m* ① schuilkelder ★ *un ~ antiatomique*

atoomschuilkelder ② abri, bushokje ③ schuilplaats, onderkomen ★ *un sans ~* een dakloze ★ *avoir un ~* onder dak zijn ④ beschutting (contre tegen) ★ *à l'~ de* beschut tegen ★ *à l'~ du besoin* zonder geldzorgen ★ *se mettre à l'~ de* beschutting zoeken tegen ★ *fig il est à l'~ (du besoin)* hij heeft geen geldzorgen / is binnen ★ *il est à l'~ de tout soupçon* hij is boven alle verdenking verheven

abribus *m* bushokje, overdekte bushalte

abricot *m* abrikoos ★ *des ~s frais* verse abrikozen ★ *des robes ~* abrikooskleurige jurken

abricoté *bnw* abrikoos-

abricotier *m* abrikozenboom

abri-sous-roche *geo m*, **abris-sous-roche** *m mv* overhangende rotswand

abriter I *overg* beschutten, beschermen (de tegen), herbergen II *wederk* **s'abriter** schuilen (de voor) ★ *s'~ du soleil / de la pluie* zich beschermen tegen de zon / de regen

abrogatif *bnw*, **abrogative** v intrekings-, intrekend ★ *une loi abrogative* afschaffingswet

abrogation v intrekking, afschaffing (v. wet enz.)

abrogatoire *bnw* → **abrogatif**

abroger *overg* intrekken, afschaffen (v. wet enz.),

abrogeable *bnw*

abrupt *bnw* ① steil ② abrupt, *fig* bot, bruusk ★ *une personne ~e* een bot persoon, **abruptement** *bijw* abrupt

abrupti, **abrutie** v I *bnw* suf, stompzinig, idioot ★ *être ~ de travail / de soleil* versuft zijn van het werk / de zon ★ *être ~ par le bruit* verdoofd zijn door het lawaai II *m* idioot ★ *espèce d'~* sufferd! stommeling!

abrutir I *overg* versuffen, afstompen ★ *le bruit nous a abrutis* het geluid heeft ons versuft II *wederk* **s'abrutir** zich afstompen ★ *s'~ de travail / au travail* zich wezenloos werken

abrutissant *bnw* geestdodend

abrutissement *m* afstomping

a.b.s. *afk* (anti-lock braking system (système antiblocage)) ABS, antiblokkeersysteem

abscisse *wisk* v abscis

abscons *form bnw* moeilijk te begrijpen, duister

absence v ① afwezigheid ★ *en l'~ de* bij afwezigheid (ontstenen) van ★ *briller par son ~* schitteren door afwezigheid ★ *une ~ pour cause de maladie* ziekteverzuim ★ *je regrette son ~ à notre réunion* ik vind het jammer dat hij / zij op onze vergadering ontbreekt ★ *en cas d'~* bij geen gehoor, b.g.g. ★ *les ~s de cet élève sont peu nombreuses* die leerling verzuimt niet vaak ★ *en l'~ de* preuven bij / wegens gebrek aan bewijs / bewijzen ★ *~ d'humour* humorloosheid, gebrek aan humor ② gemis, *jur* (het) vermist worden ③ *med* absence ★ *avoir une ~* wel eens suffen, verstrooid zijn ★ *~ d'esprit* verstrooidheid, absentie

absent I *bnw* ① afwezig, vermist ★ *la ponctuation est ~e de ce texte* de interpunctie ontbreekt in deze tekst ★ *il est ~ de son bureau* hij is niet op kantoor ② *fig*